

Мета:

- продовжувати ознайомлювати учнів з особливостями та властивостями музичної мови; надати визначення поняття «лад»; учити впізнавати мажорний та мінорний лади;
- розвивати емоційну сферу учнів, уміння розрізняти настрої музики;
- виховувати культуру слухання музики та інтерес до неї.

Музичний матеріал: Л. Бетховен «Весела. Сумна»; А. Філіпенко «Зацвіла в долині».

Наочні посібники: нотна хрестоматія; ілюстрації до музичних творів; портрет Л. Бетховена; будиночок з нотами; малюнки (Мажор та Мінор); паперові сонечка та хмаринки.

Обладнання: ТЗН; музичний інструмент; фонохрестоматія.

Тип уроку: комбінований.

Хід уроку

Учні входять до класу під музичний супровід (А. Філіпенко «Зацвіла в долині»).

1. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

Перевірка готовності класу до уроку. Музичне вітання

2. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Учитель. Наші знайомі веселі ноти сумували за нами. Вони знову запрошують нас до себе, адже хочуть розповісти багато нового.

3. ОСНОВНА ЧАСТИНА

Учитель. На початку уроку звучала музика: мелодія мандрувала то вгору, то вниз, акорди змінювали один одного. Після знайомства з нотами ми побачили, що всі вони — велика сім'я. Так само, як люди, вони ладять, дружать між собою. Сьогодні сестри До-Ре-Мі-Фа-Соль-Ля-Сі познайомлять нас зі своїми двоюрідними братами-ладами (замість ілюстрацій ладів можна підготувати заздалегідь двох учнів-акторів).

— Звуть мене сеньйор **Мажор**!
Знайомству з вами радий!
Завжди приношу я усмішки
Для хлопчиків й дівчаток!

— Ну а моє ім'я — **Мінор** —
І ось що вам скажу,
Що сум завжди мій компаньйон,
Зі сміхом — не дружу.

Ось такі вони — брати-лади!

- ♦ Схожі вони між собою?
- ♦ Чи запам'ятали ви, як їх звуть?
- ♦ Хто з-поміж них веселун, а хто — сумний?

Мажор любить сонце та сміх, а Мінор — дощик і сум. От і сестрички-нотки, коли збираються біля Мажору, то весело співають, сміються й радіють, а коли хочуть поспілкуватися з Мінором, то починають мріяти, згадують сумні хвилини та іноді плачуть. Отже, почувши веселу музику, позначатимемо її «сонечком», а сумну — «хмаринкою».

Робота з поняттями

З давніх часів слово «лад» означає мир, згоду та порядок, а в музиці лад — це злагоджене поєднання звуків різної висоти. Лад світлого, радісного звучання — **мажор**, лад сумного, мрійливого звучання — **мінор**.

Слухання музики

Учитель. Прослухаймо п'єсу Л. Бетховена та спробуймо відчутти, який настрій вона передає.

Слухання п'єси Л. Бетховена «Весела. Сумна».

- ♦ Яким є характер музики?
- ♦ Чи весь час музика однакова за настроєм?

Настрій у п'єсі змінюється тричі. Як саме, визначимо після повторного слухання.

Повторне слухання твору (Л. Бетховен «Весела. Сумна»).

- ♦ Викладіть на парті у відповідному порядку «сонечка» та «хмаринки».
- ♦ Доберіть назви для цих частин.

Композитор назвав цю п'єсу дуже просто — «Весела. Сумна». Але ж у творі три частини, скажете ви. Можливо, автор не захотів завершувати свій твір на сумній ноті і знову повернувся до радості.

Вокально-хорова робота

Учитель. Нотки запрошують нас погуляти поверхами їх будиночка (*грає гаму до-мажор угору і вниз, потім співає з учнями на склад «ля».*)

- ♦ Який сеньйор супроводжував нас у цій прогулянці — Мажор чи Мінор?

А тепер з нами хоче прогулятися сеньйор Мінор (*учитель з учнями співають висхідний та низхідний звукоряд у мінорі*). Не забувайте допомагати собі показом пряму мелодії рукою!

Виконаймо те саме, тільки зі словами.

Ми по звуках піднімались
Й знов до тоніки вертались.
До, ре, мі, фа, соль, ля, сі, до.
До, сі, ля, соль, фа, мі, ре, до.

Учні разом з учителем виконують поспівку вгору і вниз спочатку в мажорі, потім — у мінорі.

Коли ви входили до класу, вас вітала пісня А. Філіпенка «Зацвіла в долині».

- ♦ Прослухайте цю пісню та визначте її лад за допомогою «сонечка» і «хмаринки».

Слухання пісні А. Філіпенка «Зацвіла в долині» у виконанні вчителя.

Учні визначають лад, у якому її написано.

- ♦ Чи пов'язаний настрій тексту пісні з настроєм музики?
- ♦ Про що йдеться у пісні?
- ♦ Як її необхідно виконувати?

Розучування пісні А. Філіпенка «Зацвіла в долині».

4. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ

Бесіда

- ♦ Які лади вміють здружити звуки з різним настроєм?
- ♦ Що таке тоніка?
- ♦ Які твори слухали сьогодні на уроці?

Учні виходять із класу під музичний супровід (А. Філіпенко «Зацвіла в долині»).